

Poštovani čitatelji Mljekarskog lista i podlistka HPA!

U našem novom izdanju pročitate zanimljive članke o pripremi životinja za predstojeću Državnu izložbu u Gudovcu, ali i o održanim stočarskim izložbama u organizacije Hrvatske poljoprivredne agencije, koja dugi niz

godina radi na unaprjeđenju hrvatskog stočarstva. Tako je u Višnjanu u sklopu pučke fešte "Mandalenjina" održana 20. izložba rasplodnih grla istarskoga goveda. Predstavljene su tri kolekcije istarskoga goveda s ukupno 33 grla u vlasništvu 15 uzgajivača. Krajem srpnja održana je i izložba ovaca "Gažul" - otok Brač 2018., sa ciljem da se izlaganjem najkvalitetnijih grla prikaže napredak u poboljšanju proizvodnih svojstava dalmatinske pramenke, izvorne pasmine koja se stoljećima uzgaja na otoku Braču i često u teškim uvjetima proizvodi najkvalitetniju janjetinu i mlijeko te sada već i nadaleko poznati brački sir. Održana je i 24. državna izložba konja "Sunja 2018", na kojoj je predstavljeno 55 grla konja u tri pasmine - hrvatski posavac, hrvatski hladnokrvnjak i lipicanac. Nadalje, pišemo i o stanju u uzgoju holstein pasmine koja je već dulji niz godina vodeća mliječna pasmina goveda u svijetu, a zahvaljujući svojem genetskom potencijalu za visoku proizvodnju mlijeka zastupljena je na gotovo svim kontinentima. Po brojnosti, u Hrvatskoj je odmah iza simentalke pasmine, a uglavnom je zastupljena na srednjim i većim obiteljskim gospodarstvima, te velikim specijaliziranim farmama. Pišemo i o trendovima u stadima izvornih pasmina goveda - buše, istarskog goveda i slavonsko-srijemskog podolca, koje se hrvatske izvorne pasmine goveda, a njihovo očuvanje i zaštita bitni su zbog velike genetske, etnografske i proizvodne važnosti. Posebno vrijedi istaknuti kako Hrvatska poljoprivredna agencija zajedno s uzgajivačima i uzgojnim organizacijama provodi niz mjera i aktivnosti sa ciljem očuvanja ovih izvornih i zaštićenih pasmina goveda. Stiglo je vrijeme aktivnih priprema za Državnu stočarsku izložbu u Gudovcu, pa pročitate savjete kako što bolje i što ljepše pripremiti grla za izložbu, kako bi i vaše uživanje pri njihovu izlaganju bilo što veće. Radujemo se susretu s Vama na 26. jesenskom međunarodnom bjelovarskom sajmu i 26. po redu stočarskoj izložbi u Gudovcu u terminu od 7. do 9. rujna 2018.

Zdravko Barać
Doc. dr. sc. Zdravko Barać

26. JESENSKI MEĐUNARODNI BJELOVARSKI SAJAM I 26. STOČARSKA IZLOŽBA U GUDOVCU OD 7. DO 9. RUJNA 2018.
Program aktivnosti HPA za vrijeme održavanja "Državne stočarske izložbe" 07.-09. rujna 2018.

PETAK - 7. RUJNA 2018.		
12:00	DAN MLADIH UZGAJIVAČA GOVEDA: BAMBINO KUP	AUKCIJSKA DVORANA
14:00	NATJECANJE MLADIH OCJENJIVAČA VANJŠTINE	
14:00	PRIKAZ I NAGRAĐIVANJE IZVORNIH I MESNIH	AUKCIJSKA DVORANA
14:30	PASMINA GOVEDA	
14:00	OCJENA GRLA U KONJOGOJSTVU	AUKCIJSKA DVORANA
16:00		
11:00	OCJENA KOLEKCIJA U PERADARSTVU	PROSTOR UZ BOKSOVE
13:00		
11:00	OCJENA GRLA U SVINJOGOJSTVU	PROSTOR UZ BOKSOVE
13:00		
SUBOTA - 8. RUJNA 2018.		
9:30	OCJENA GRLA U OVČARSTVU I KOZARSTVU	PROSTOR UZ BOKSOVE
11:30		
10:00	PRIKAZ GRLA U KONJOGOJSTVU	AUKCIJSKA DVORANA
12:00		
13:00	IZLOŽBA GOVEDA HOLSTEIN PASMINE	AUKCIJSKA DVORANA
14:30	- PRIKAZ, OCJENA I NAGRAĐIVANJE	
14:30	DODJELA NAGRADA U SVINJOGOJSTVU	AUKCIJSKA DVORANA
14:45		
14:45	PRIKAZ I DODJELA NAGRADA U OVČARSTVU I	AUKCIJSKA DVORANA
15:15	KOZARSTVU	
10:00	RAČUNALNI PROGRAM PLANSKOG SPARIVANJA -	VELIKA SAJAMSKA DVORANA
11:00	ALAT ZA UNAPREĐENJE STADA	
11:00	NOVI SUSTAV OZNAČAVANJA IZVORNIH PASMINA	MALA SAJAMSKA DVORANA
12:00	SVINJA	
12:00	USKLADIVANJE PROVEDBE UZGOJNIH PROGRAMA	VELIKA SAJAMSKA DVORANA
13:00	SUKLADNO NOVOM ZAKONODAVNOM OKVIRU	
NEDJELJA - 09. RUJNA 2018.		
9:30	PRIKAZ I PROGLAŠENJE NAJBOLE OCJENJENIH GRLA	AUKCIJSKA DVORANA
11:00	TE DODJELA PRIZNANJA U KONJOGOJSTVU	
11:00	IZLOŽBA GOVEDA SIMENTALKE PASMINE	AUKCIJSKA DVORANA
15:00	- PROGNE GRUPE KČERI BIKA MOZILLE - TELAD IZ PROGRAMA GENOMSKE SELEKCIJE - MEĐUNARODNA REVIJALNA IZLOŽBA (HR, AT, DE) - PRIKAZ, OCJENA I NAGRAĐIVANJE IZLOŽBENIH GRLA	
11:00	DODJELA NAGRADA U PERADARSTVU I PČELARSTVU	IZLOŽBENI PROSTOR ZA IZVORNE PASMINE PERADI
11:30		
10:00	NOVOSTI U ISPITIVANJIMA I KONTROLI KVALITETE	VELIKA SAJAMSKA DVORANA
11:00	MEDA, MLJEKA I HRANE ZA ŽIVOTINJE	
13:00	OKRUGLI STOL: AKTUALNOSTI U PČELARSTVU	VELIKA SAJAMSKA DVORANA
15:00		

U ovom broju donosimo

Zašto izlagati i na što obratiti pozornost pri odabiru i pripremi grla za stočarsku izložbu?.....	2
Stanje u uzgoju holstein pasmine	6
Trendovi u stadima izvornih pasmina goveda	8
Održana 20. izložba rasplodnih grla istarskoga goveda u Višnjanu...10	
Na Braču držana izložba ovaca "Gažul"	11
24. državna izložba konja "Sunja 2018"	12

IMPRESSUM |

UREDNIČKI ODBOR: doc. dr. sc. Zdravko Barać, Vesna Bulić, dipl. ing., Željka Fatović, dipl. ing., dr. sc. Zdenko Ivkić, dr. sc. Marija Špehar, Ivica Vranić, struč. spec. ing. agr.

HRVATSKA POLJOPRIVREDNA AGENCIJA | Poljana Križevačka 185, Križevci
TEL.: 048/279 072 FAX: 048/693 216 | URED U ZAGREBU: Ilica 101, Zagreb
TEL.: 01/3903 103 FAX: 01/3903 191 | E-MAIL: hpa@hpa.hr, www.hpa.hr
OIB: 48006835970

Zašto izlagati i na što obratiti pozornost pri odabiru i pripremi grla za stočarsku izložbu?

Poznato je da uspješni uzgajivači, koji su ugled između ostalog stekli redovitim sudjelovanjem na izložbama, nemaju problema s prodajom viška rasplodnog pomlatka, štoviše, obično ga nemaju dovoljno

DANIJEL MULC, DIPL. ING. AGR. | dmulc@hpa.hr

Vrijeme koje je pred nama ispunit će pripreme za Državnu stočarsku izložbu u Gudovcu, na kojoj će se predstaviti grla najboljih uzgajivača u Republici Hrvatskoj. Svake godine u tijeku tri dana održavanja Jesenski međunarodni bjelovarski sajam obide više od 40.000 posjetitelja željnih upoznavanja s najnovijim dostignućima s područja poljoprivrede, a najveće zanimanje svakako vlada za atrakcije priređene u sklopu programa Državne stočarske izložbe.

I prošle su godine svoj uzgoj predstavila 224 uzgajivača iz 18 županija, a izloženo je ukupno 550 najkvalitetnijih grla goveda, konja, svinja, ovaca, koza, peradi kao i pčelarska

proizvodnja. Izložbu je organizirala Hrvatska poljoprivredna agencija u suradnji s uzgajivačkim udrugama i njihovim središnjim savezima.

Promovirati proizvodnju

Iako izlaganje grla na izložbama uistinu zahtijeva od uzgajivača utrošak određenog vremena i energije, a sigurno predstavlja i stres za visoko proizvodna grla, postoji niz razloga zbog kojih bi uzgajivači trebali sudjelovati na stočarskim

Svima je vrlo važno predstavljanjem svojih grla u najboljem svjetlu privući potencijalne kupce kvalitetnoga rasplodnog pomlatka i svoja grla prodati, umjesto po niskoj cijeni za meso po višestruko višoj cijeni za daljnji rasplod

izložbama, a osobit interes trebali bi pronaći i za sudjelovanje na ovoj našoj najposjećenijoj izložbi stoke u Gudovcu. Promoviranje vlastite proizvodnje jednako je važno kao i proizvesti kvalitetan proizvod, a u ovom slučaju to su rasplodno grlo, sir, mlijeko ili kakav drugi poljoprivredni proizvod. Poznato je da uspješni uzgajivači, koji su ugled između ostalog stekli redovitim sudjelovanjem na izložbama, nemaju problema s prodajom viška rasplodnog pomlatka, štoviše, obično ga nemaju dovoljno. Osvojene nagrade najbolja su reklama za vaše gospodarstvo i vaš uzgoj. Usprkos tome što su izložbe idealno mjesto na kojem uzgajivači mogu besplatno promovirati kvalitetu svog uzgoja i pronaći kupce za svoj rasplodni pomladak, mnogi izmišljaju najrazličitije isprike za nesudjelovanje. Najčešći je izgovor nedostatak vremena. Kao da oni na svojim gospodarstvima imaju više posla od uzgajivača koji se sa svojim grlima redovito pojavljuju na stočarskim izložbama.

Nova znanja

Bez obzira na to koliko dugo se bavite uzgojem, na stočarskim se izložbama uvijek može nešto novo naučiti. Mnogi uzgajivači izlažu svoja grla kako bi dobili nepristranu i objektivnu ocjenu iskusnih sudaca. Slušanje objašnjenja sudaca i uspoređivanje svog mišljenja s njihovim pomaže budućem lakšem odabiru grla za izložbu i odabiranju i ostavljanju za daljnji uzgoj grla poželjnih svojstava. Uspoređivanje i natjecanje s drugim uzgajivačima pomaže u stjecanju iskustva u odabiru najboljih grla za svoje stado i njihovo prikazivanje u najboljem svjetlu. Osim toga, pruža vam se i dragocjena mogućnost da utvrdite svoj uzgajivački napredak. Izlaganjem na stočarskim izložbama dobivate priliku susresti druge uzgajivače, prijatelje s kojima možete razmijeniti razmišljanja u vezi s uzgojem i dobiti besplatan dragocjen savjet, a možete sklopiti i dogovor o suradnji.

Svima je vrlo važno predstavljanjem svojih grla u najboljem svjetlu privući potencijalne kupce kvalitetnoga rasplodnog pomlatka i svoja grla prodati, umjesto po niskoj cijeni za meso po višestruko višoj cijeni za daljnji rasplod.

Međutim, tijekom priprema za izložbu treba obaviti niz poslova kako bi izložena grla uzgajivaču donijela nagrade i priznanja.

Kvalitetna priprema grla

Kada se odlučite za sudjelovanje na stočarskoj izložbi, predstoji vam ozbiljan rad na pripremi grla. Ali što su grla bolje pripremljena i ljepša, to je i vaše uživanje pri njihovu izlaganju veće. Izlagač mora pripremati grlo za izložbu gotovo cijelu godinu, jer je pobjeda na izložbi rezultat dugogodišnjeg uzgoja, pravilne hranidbe i dobre brige o zaštiti zdravlja grla. Prvo trebate odlučiti koja ćete grla izlagati. Životinja odabrana za izložbu treba imati kvalitetno porijeklo i dobru proizvodnju, a treba uzeti u obzir i zdravlje, stadij laktacije i temperament.

Odaberite grla koja se ističu svojom vanjštinom s naglaskom na okvir, noge, vime i kondiciju. Često uzgajivači smatraju da izložena grla trebaju biti u tojnoj kondiciji. Istina je upravo suprotna, grla dobro spremljena za izložbu ne smiju biti ni premršava niti predebela, trebaju biti u izložbenoj kondiciji, srednje uhranjena, živahna i pokretljiva. Takva grla najbolje podnose stres izložbe i putovanje na izložbu. Završne pripreme počinju 6-8 tjedana prije same izložbe, kada ste u dogovoru s djelatnicima Hrvatske poljoprivredne agencije svoja grla prijavili za sudjelovanje. Svi znaju da je za ovce pri pripremi grla jedan od najvažnijih postupaka striža električnim škarama, ali malo je poznato da se na najvećim svjetskim izložbama, a posljednjih godina i pri pripremi za našu Državnu izložbu u Gudovcu, šišanje obavlja i kao neizbježan postupak u pripremi krava. U Hrvatskoj

poljoprivrednoj agenciji su djelatnici u područnim uredima koji su završili posebnu izobrazbu za šišanje goveda, koji u dogovoru s uzgajivačima obavljaju taj složeni postupak na odabranim grlima kako bi se grlo izložilo u najboljem svjetlu. Šišanjem je moguće prikriti neke nedostatke životinje, primjerice neravnu leđnu liniju, ali i istaknuti prednosti. Ošišana životinja ostavlja bolji dojam, a ošišati treba cijelu životinju uključujući glavu, vrat, uši, noge, rep i vime.

Važne preporuke

Ružno bi bilo vidjeti da se prljava, pa čak i blatnjava grla na izložbu dovedu izravno s pašnjaka. Na taj se način podcjenjuju i vrijeđaju svi ostali sudionici izložbe, uzgajivači, suci i posjetitelji. Zbog toga grla treba oprati najranije tje-dan dana prije izložbe. Prije predvođenja životinju treba

iščetkati, okupati, iščešljati rep. Grla se peru toplom vodom i blagim šamponom.

Pri ispiranju treba paziti da voda prepuna šampona ne prska prema glavi kako bi se izbjegnula iritacija očiju. Pranje grla dosta je dug i težak posao, naročito kod grla koja na njega nisu naviknula, a posebno u izložbenim uvjetima kada je grlo zbog promjene sredine u dodatnom stresu. Ipak nakon njega grlo daje posve drugu sliku i o sebi i vlasniku, tako da se taj postupak pri pripremi grla za izložbu svakako isplati. Kad se oprano grlo osuši ručnikom, treba paziti da je na ležištu nova čista stelja na kojoj će se u potpunosti osušiti.

Na sam dan predvođenja i ocjene grla posebnu pozornost treba posvetiti pripremi vimena. Kako je naš cilj pokazati vime u njegovu punom volumenu, životinju treba pravodobno pomesti, a vrijeme mužnje prilagoditi stadiju laktacije i karakteristikama vimena pojedine životinje. Ako pomuzemo prekasno, vime će tijekom ocjenjivanja biti prazno. Kod prerane mužnje, pak, pri predvođenju i ocjenjivanju curit će mlijeko, sise će nepravilno stršati, bit će vidljiva slaba vezanost vimena, a krave će biti uznemirene.

Događalo se da uzgajivači na izložbu dovedu svoja grla s loše održanim papcima, i to osobito na lokalnim izložbama. U takvih je životinja loš stav nogu, što se pak odražava na loše držanje i opću ocjenu grla, a činjenica lošeg održavanja papaka upućuje i na lošu pripremu uzgajivača za izložbu. Da se to ne bi slučajno dogodilo i na najvećoj i najvažnijoj državnoj izložbi, papke morate urediti na vrijeme, najbolje dva do tri tjedna prije izložbe. Na taj način grlu dajete dovoljno vremena da se privikne na korigirane papke i izbjegne šepanje pri predvođenju.

U sklopu pripreme uzgajivača i grla posebno se uvježbava i način na koji treba grlo predvoditi kako bi se istaknule njegove najpozitivnije karakteristike

U Hrvatskoj poljoprivrednoj agenciji su djelatnici u područnim uredima koji su završili posebnu izobrazbu za šišanje goveda, koji u dogovoru s uzgajivačima obavljaju taj složeni postupak na odabranim grlima kako bi se grlo izložilo u najboljem svjetlu

Postupak ocjene grla

Standardni je postupak pri ocjeni grla predvođenje u krugu za ocjenjivanje. U sklopu pripreme uzgajivača i grla posebno se uvježbava i način na koji treba grlo predvoditi kako bi se istaknule njegove najpozitivnije karakteristike. Grla ne naviknuta na vođenje na povodcu različito reagiraju, tako da se često ne zna vodi li i kontrolira grlo uzgajivač, ili je situacija obratna.

Katkad smo čak kod ocjenjivanja krava prisustvovali situacijama da su se grla naviknuta biti cijelo vrijeme vezana u štali otela kontroli pa je ocjena u krugu više sličila na kakav američki rodeo nego na predvođenje grla. Tu su mučnu sliku još više pojačavali uzgajivači, koji su u svojoj nemoći različitim komadima crijeva za vodu ili čak električnog kabela lupali svoja grla po glavi pokušavajući ih na taj način bolje kontrolirati. Sve se to više ne viđa zahvaljujući pravodobnom privikavanju grla na izložbene uvjete.

Grla s kojima se prije izložbe vježba puno se mirnije ponašaju u krugu za ocjenu gdje su izložena u za njih raznim neuobičajenim situacijama. Poželjno je životinju od malih nogu odgajati i učiti poslušnosti, jer neposlušna životinja ometa normalno odvijanje izložbe. Životinju treba što ranije priviknuti na ular i vođenje, voditi ju laganim tempom, kratkim koracima, uz visoko držanje glave. Naučite životinju da se zaustavi, da stoji na mjestu, da krene pa i da hoda unatrag, a treba reagirati i na lagano potezanje ulara bez podizanja glasa ili udaranja štapom. Tijekom treniranja budite smireni, ne gubite živce jer ćete samo još više uplašiti životinju.

Pri ocjenjivanju životinje se uvode u prostor za predvođenje u koloni jedna za drugom, uz držanje razmaka 1-1,5 m u odnosu na životinju ispred. Pri vođenju grla u krugu uvijek trebate imati na umu da sucu omogućite nesmetan pogled na cijelo grlo, što znači da se vi ni u jednom trenutku ne smijete naći između sudaca i ocjenjivanog grla. Grla se

obično vode u krug u smjeru kazaljke na satu, predvoditelj hoda životinji s lijeve strane, i to vanjskim rubom prostora za predvođenje, kretati se treba neprestano, umjerenim tempom sve dok sudac ne kaže drugačije.

Životinju treba voditi na ularu, a ular se drži lijevom rukom dok se desnom pomaže grlu držati glavu visoko. Takav način vođenja omogućuje bolju kontrolu nad životinjom i sprečava životinju da potrči. Strogo je zabranjen bilo kakav grub postupak prema životinji, a naročito nekad čak i uobičajena uporabu štapa. Ako se grlo zbog ocjenjivanja treba zaustaviti, nastojite da vaše grlo zauzme pravilan i prirodan stav. Zapamtite da veliku ulogu u ocjeni općeg dojma zauzima i vaše držanje. Pokazujete najbolje grlo iz svoga uzgoja iza čijeg uspjeha stoje dugotrajan trud, znanje i težak rad, zato budite ponosni i taj svoj ponos pokažite i sucima i publici. Oni će to svakako znati cijiniti.

Pozivamo sve naše uzgajivače koji svoja grla žele izložiti na 26. jesenskom međunarodnom bjelovarskom sajmu da se prijave djelatnicima Hrvatske poljoprivredne agencije ili svojim uzgajivačkim udrugama i njihovim središnjim savezima, kako bi svoja grla izložili u sklopu sajamske Stočarske izložbe, te želimo puno uspjeha u sudjelovanju.

Pokazujete najbolje grlo iz svoga uzgoja iza čijeg uspjeha stoje dugotrajan trud, znanje i težak rad, zato budite ponosni i taj svoj ponos pokažite i sucima i publici

Stanje u uzgoju holstein pasmine

Kod holstein pasmine vidljiv je kontinuirani rast proizvodnje kao posljedica poboljšanja menadžmenta i ulaganja na farmama, što omogućuje iskorištavanje genetskog potencijala ostvarenog selekcijom najboljih bikova i krava

MARIJAN SUČIJA, MAG. ING. AGR. | msucija@hpa.hr

Brojno stanje

Holstein je već dulji niz godina vodeća mliječna pasmina goveda u svijetu, a zahvaljujući svojem genetskom potencijalu za visoku proizvodnju mlijeka (>10.000 kg godišnje) zastupljena je na gotovo svim kontinentima. Po brojnosti, u Hrvatskoj je odmah iza simentalske pasmine. Uglavnom je zastupljena na srednjim i većim obiteljskim gospodarstvima, te velikim specijaliziranim farmama. Osim visoke mliječnosti, glavni uzgojni ciljevi uključuju zdravlje, dugovječnost, plodnost i funkcionalnu vanjštinu.

Sa zastupljenošću od 23,9%, simentalska je pasmina druga najzastupljenija pasmina goveda u Hrvatskoj, iza simentalske pasmine koja bilježi udio od 62,33% i ispred smeđe pasmine sa 2,71%. Tradicionalno po broju krava holstein pasmine prednjači Osječko-baranjska županija sa 15.609 krava, a slijede ju Vukovarsko-srijemska sa 5683 i Bjelovarsko-bilogorska sa 4573 krave. Prema podacima HPA za 2017. godinu, u Hrvatskoj je nastavljen trend pada ukupnog broja krava pa tako i krava holstein pasmine. Ukupan broj krava holstein pasmine iznosio je 38.379, što su 2372 krave ili 5,8% manje u odnosu na prethodnu 2016. Kontrolom proizvodnosti obuhvaćeno je više od 90% krava holstein pasmine.

U holstein populaciji provedba genomske selekcije uključuje izbor, genotipizaciju i izračun genomskih UV ženske teladi u sklopu projekta “Implementacija genomske selekcije za male HOL populacije (IgHOL)” koji je pokrenuo Interbull

Proizvodni pokazatelji

Prosječna proizvodnja krava holstein pasmine u standardnoj laktacije od 305 dana iznosi 7889 kg mlijeka sa 4,0% mm i 3,3% bjelančevina, što je povećanje od 256 kg mlijeka u odnosu na 2016. godinu. Kod holstein pasmine vidljiv je kontinuirani rast proizvodnje kao posljedica poboljšanja menadžmenta i ulaganja na farmama, što omogućuje iskorištavanje genetskog potencijala ostvarenog selekcijom najboljih bikova i krava. Svojstva fitnesa postaju sve važnija u cilju osiguranja uspješnosti mliječne farme. Tako prosječan broj somatskih stanica holstein krava iznosi 323.000 u mL mlijeka, što je u odnosu na simentalSKU pasminu 29.000 više somatskih stanica, dok prvotelke imaju prosječno 236.000 somatskih stanica u mL mlijeka. Prosječan protok mlijeka u holstein prvotelki iznosi 1,7 kg/min i veći je nego kod simentalSke i smeđe pasmine. Prosječno trajanje međutelidbenog razdoblja holstein krava iznosi 448 dana, što je u odnosu prema simentalSkoj pasmini 15 dana više. Proizvodni je vijek ove pasmine razmjerno kratak (3-4 godine), pri čemu je prosječna dob pri izlučenju 5,5 godina, a stopa izlučenja 25,4%.

Genomska selekcija

Provođenje genomskog testiranja omogućuje raniji izračun UV, što rezultira skraćivanjem generacijskog intervala i bržim genetskim napretkom populacije. U holstein populaciji provedba genomske selekcije uključuje izbor, genotipizaciju i izračun genomskih UV ženske teladi u sklopu projekta “Implementacija genomske selekcije za male HOL populacije (IgHOL)” koji je pokrenuo Interbull. U sustavu genomskog vrednovanja, osim genomskih uzgojnih vrijednosti dobivaju se i informacije o genskim svojstvima (bezročnost i kapa i beta kazein) i defektima. Tijekom 2017. godine ukupno su genotipizirana 124 ženska teleta, od kojih je za 23 obavljen izračun genomskih uzgojnih vrijednosti u okviru njemačkog

sustava genomskog vrednovanja. Preostalo je 101 žensko tele genotipizirano, a genomske uzgojne vrijednosti bit će izračunate u sklopu projekta “implementacija genomske selekcije za male HOL populacije”.

Ocjena vanjštine

Ocjena vanjštine prvotelki jedna je od usluga koje Hrvatska poljoprivredna agencija pruža uzgajivačima goveda u okviru sustava kontrole proizvodnosti na terenu. Podaci prikupljeni ocjenom vanjštine koriste se pri odabiru bikovskih majki, odabiru kandidata za genotipizaciju i odabiru mladih bikove za umjetno osjemenjivanje, procjenu uzgojnih vrijednosti krava i rasplodnjaka, a osobito su korisni kod planskog sparivanja. U 2017. godini ocijenjeno je 9266 prvotelki, od čega 5589 prvotelki holstein pasmine.

Ciljano sparivanje i preporuka bikova

Korištenjem rezultata kontrola proizvodnosti za pojedinu kravu možemo preporučiti komplementarnog bika, odnosno bika koji popravlja nedostatke krave kako bismo dobili superiornije potomke, odnosno krave možemo ciljano spariti. Lista bikova preporučenih za korištenje može se pronaći u časopisu Uzgoj goveda koji izlazi triput godišnje nakon izračuna uzgojnih vrijednosti bikova. Listu preporučenih bikove sastavlja odbor za uzgoj Saveza udruga hrvatskih uzgajivača holstein goveda.

Trendovi u stadima izvornih pasmina goveda

Hrvatska poljoprivredna agencija zajedno s uzgajivačima i uzgojnim organizacijama provodi niz mjera i aktivnosti sa ciljem očuvanje ovih izvornih i zaštićenih pasmina goveda

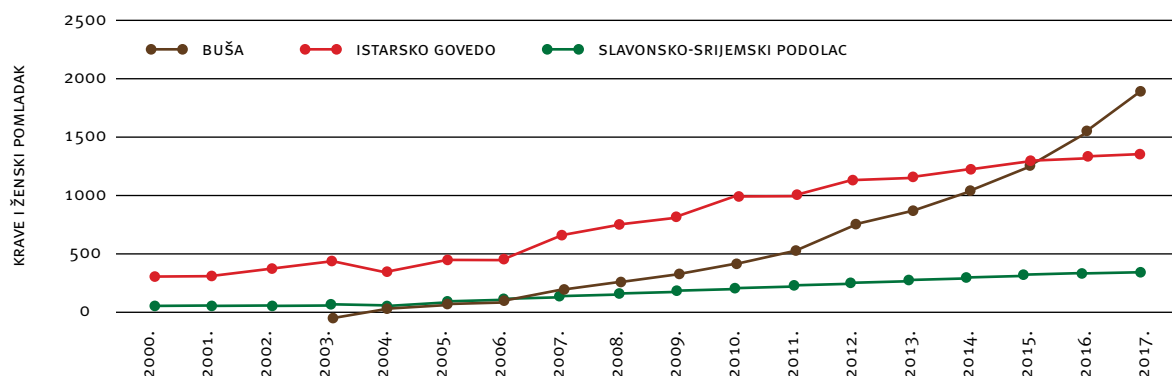
LJILJANA ŠTIMAC, DIPL. ING. AGR. | ljstimac@hpa.hr

Buša, istarsko govedo, i slavonsko-srijemski podolac hrvatske su izvorne pasmine goveda, a njihovo očuvanje i zaštita bitni su zbog velike genetske, etnografske i proizvodne važnosti. Sve tri pasmine obuhvaćene su "Nacionalnim programom o očuvanju izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja u Republici Hrvatskoj" i predstavljaju nacionalno genetsko nasljeđe. Zahvaljujući velikom trudu uzgajivača ovih pasmina udruženih u uzgojna udruženja (Savez uzgajivača istarskoga goveda, Udrugu uzgajivača buše, Udrugu uzgajivača slavonsko-srijemskog podolca), provedbi zajedničkih aktivnosti uz potporu Hrvatske poljoprivredne agencije, te mjerama agrarne politike, tijekom posljednjih desetak godina prisutan je trend povećanja populacije ovih pasmina.

Iako je u sve tri pasmine prisutan stalan trend rasta, veličina njihovih populacija još je uvijek mala i pripadaju u skupinu ugroženih pasmina. Slavonsko-srijemski podolac najugroženiji je među njima, prema statusu ugroženosti kritično je ugrožena pasmina (IA). Istarsko govedo ima status visoko ugrožene (I), a buša potencijalno ugrožene (II) pasmine goveda. Temeljni je kriterij za utvrđivanje statusa ugroženosti populacije izračun efektivne veličine populacije, koji se zasniva na odnosu broja muških i ženskih rasplodnih grla.

Zbog svoje prilagodljivosti i otpornosti, ove pasmine rasprostranjene su po cijeloj Republici Hrvatskoj, no ipak je svaka od njih specifična i brojnija u pojedinim podnebljima i županijama. Prema podacima HPA (Godišnjeg izvješća za 2017.), krave pasmine buša uzgajaju se u 118 stada, a većina se nalazi na području Ličko-senjske (41), Dubrovačko-neretvanske (13), Splitsko-dalmatinske (13) te Šibensko-kninske županije (12). Prema broju krava, također prednjači Ličko-senjska županija (408), slijede ju Dubrovačko-neretvanska (271), Šibensko-kninska (109) i Splitsko-dalmatinska županija (96). Stada istarskoga goveda najzastupljenija su u Istarskoj županiji (124), a slijede Ličko-senjska (10) te Primorsko-goranska (9). Ove županije, osobito Istarska, prednjače po brojnosti krava. Slavonsko-srijemski podolac, brojčano najmanje zastupljena izvorna pasmina goveda, najveći broj stada broji u Brodsko-posavskoj i Ličko-senjskoj županiji. Najveći je broj krava na području Brodsko-posavske, Osječko-baranjske, Virovitičko-podravске te Sisačko-moslavačke županije. U posljednjih desetak godina broj stada (uzgajivača) buše i slavonsko-srijemskog podolca bilježi stalan trend rasta (osobito buša). Broj stada istarskoga goveda posljednje dvije godine bilježi blagi trend pada, ali veličina stada (broj krava) bilježi trend porasta.

GRAFIKON 1. KRETANJA BROJNOG STANJA KRAVA I ŽENSKOGA RASPLODNOG POMLATKA

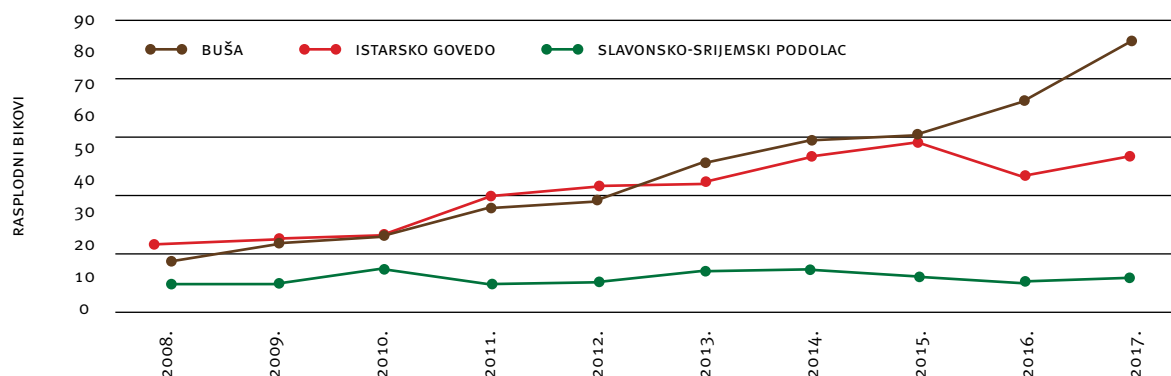

Hrvatska poljoprivredna agencija zajedno s uzgajivačima i uzgojnim organizacijama provodi niz mjera i aktivnosti sa ciljem očuvanja ovih izvornih i zaštićenih pasmina goveda. Nakon provedene sistematizacije rodovničkih podataka, pristupilo se provođenju planskog sparivanja plotkinja bikovima iz odabranih linija radi očuvanja genetske varijabilnosti populacije, odnosno sprečavanja uzgoja u srodstvu zbog njegovih štetnih posljedica. Raste zanimanje za kupovinu grla iz manje zastupljenih linija bikova i rodova krava, kako bi ih sačuvali od ekonomskog iskorištavanja (klanja) i time osigurali njihov opstanak. Stoga u Službu za razvoj govedarstva HPA gotovo svakodnevno pristižu brojni upiti uzgajatelja. Najčešće se traži preporuka u svezi s odabirom i nabavom rasplodnih bikova iz odgovarajuće linije za korištenje u njihovim stadima. Ta je

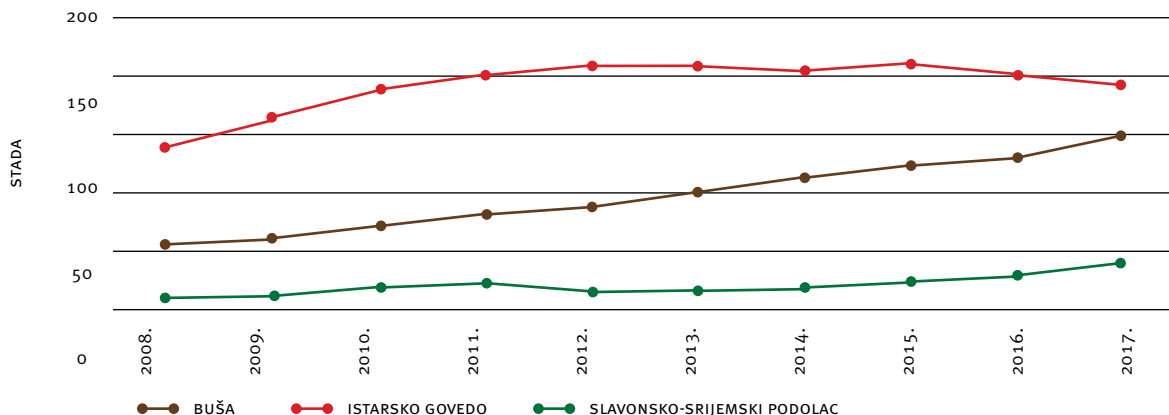
suradnja dobar primjer kako se zajedničkim naporima pridonosi opstanku ovih goveda, očuvanju biološke raznolikosti i povećanju ukupne populacije ugroženih pasmina.

Iako je u sve tri pasmine prisutan stalan trend rasta, veličina njihovih populacija još je uvijek mala i pripadaju u skupinu ugroženih pasmina

GRAFIKON 2. KRETANJA UKUPNOG BROJA RASPLODNIH BIKOVA

GRAFIKON 3. TREND KRETANJA BROJA STADA IZVORNIH PASMINA GOVEDA

Održana 20. izložba rasplodnih grla istarskoga goveda u Višnjaju

ALEKSANDAR KLJUJEV, DIPL. ING. AGR. | akljujev@hpa.hr

Na sajamskom prostoru u Višnjaju 22. srpnja u sklopu pučke fešte "Mandalenjina" održana je 20. izložba rasplodnih grla istarskoga goveda. Organizirao ju je Savez uzgajivača istarskoga goveda, a suorganizatori su bili Hrvatska poljoprivredna agencija, Hrvatska savjetodavna služba, Upravni odjel za poljoprivredu Istarske županije, Agencija za ruralni razvoj Istre i općina Višnjan. Izložbu je vodio Aldo Štifanić, predsjednik Saveza uzgajivača istarskoga goveda. Predstavljene su ukupno tri kolekcije (junice, krave i bikovi) istarskoga goveda s ukupno 33 grla u vlasništvu 15 uzgajivača. Stručnu ocjenjivačku komisiju činili su: Ratimir

Jureković, Alfredo Jedrejčić, Ivanka Bervida, Antonio Maras i Goran Divjak. Sva I., II. i III. nagrađena grla po kolekcijama dobila su diplomu Hrvatske poljoprivredne agencije, zahvalnice i zvona od SUIG-a, a šampionsko grlo izložbe dobilo je zvono HPA.

Ispred Saveza uzgajivača istarskoga goveda, a u povodu održavanja te 20. izložbe, zaslužnim je uzgajivačima kao i predstavnicima institucija A. Štifanić dodijelio zahvalnice. Za HPA, zahvalnicu je primio Neven Rimanić, predstojnik Područnog ureda Pazin.

Na Braču držana Izložba ovaca “Gažul”

MATIJA HUNJAK, MAG. ING. AGR. | mhunjak@hpa.hr

U organizaciji Udruge uzgajivača domaćih životinja “Vidova gora” s otoka Brača, Hrvatske poljoprivredne agencije, Hrvatskog saveza uzgajivača ovaca i koza te OPG-a Nikola Gospodnetić, 29. srpnja održana je izložba ovaca “Gažul” - otok Brač 2018. Glavni pokrovitelji izložbe bili su Ministarstvo poljoprivrede i Splitsko-dalmatinska županija, uz sponzore općina Nerežišća, Pučišća, Sutivan, Postira, grad Supetar i Turističku zajednicu Supetar.

Ta se manifestacija već tradicionalno održava potkraj srpnja u sklopu sajma u Gažulu, sa ciljem da se izlaganjem najkvalitetnijih grla prikaže napredak u poboljšanju proizvodnih svojstava dalmatinske pramenke, izvorne pasmine koja se stoljećima uzgaja na otoku Braču i često u teškim uvjetima proizvodi najkvalitetniju janjetinu i mlijeko te sada već i nadaleko poznati brački sir. Zahvaljujući dugoj tradiciji održavanja, izložba je postala mjesto gdje se jednom godišnje okupe svi uzgajivači ovaca otoka Brača s ciljem razmjene iskustava vezanih za uzgoj i sve druge teme važne za njihovu proizvodnju. Na izložbi se sa svojim najboljim grlima predstavilo 10 uzgajivača, i to s kolekcijama koje su se sastojale od tri ovce i jednog ovna pasmine dalmatinska pramenka. Stručno povjerenstvo za ocjenu ovaca sastojalo se od djelatnica Hrvatske poljoprivredne agencije Tatjane Sinković, dipl. ing., i Dolores Barać, dipl. ing., koje su od 40 izloženih nagradile najbolja grla.

U konkurenciji ovaca nagrađene su kolekcije:

- prvonagrađena kolekcija ovaca uzgajivača Romana Kusanovića iz Sutivana
- drugonagrađena kolekcija ovaca uzgajivačice Ane Franulić iz Nerežišća
- trećenagrađena kolekcija ovaca uzgajivačice Radojke Gospodnetić iz Nerežišća.

U konkurenciji rasplodnih ovnova nagrađena su grla:

- prvonagrađeni ovan uzgajivača Ante Dubravčića iz Nerežišća
- drugonagrađeni ovan uzgajivača Ante Filipija iz Nerežišća
- trećenagrađeni ovan uzgajivača Josipa Vrsalovića iz Gornjeg Humca.

Šampionom izložbe proglašen je ovan ž.b. HR 230842536 uzgajivača Marka Buvinića iz Pražnice.

Diplome nagrađenim uzgajivačima te šampionsko zvono dodijelili su doc.dr.sc. Zdravko Barać, ravnatelj Hrvatske poljoprivredne agencije i izaslanik potpredsjednika Vlade i ministra poljoprivrede Tomislava Tolušića, i ministar uprave Lovro Kušćević.

U sklopu sajma u Gažulu organiziran je i kulturno-zabavni program te raznovrsna ponuda autohtonih bračkih specijaliteta, a potreba ovakvih događanja i očitovala se golemom posjećenosti ljudi koji su stvarno mogli uživati u bogatoj ponudi.

24. državna izložba konja "Sunja 2018"

DR. SC. NIDAL KORABI | nkorabi@hpa.hr

U organizaciji općine Sunja, Sisačko-moslavačke županije i Ministarstva poljoprivrede, a uz suorganizaciju Hrvatske poljoprivredne agencije i središnjih saveza konja pasmine hrvatski hladnokrvnjak i hrvatski posavac, 21. srpnja održana je 24. državna izložba konja "Sunja 2018". Pritom su održani i Smotra zaprega, 12. sajam zadrugarstva, obrtništva i turizma, te Smotra folklor "Zlatne grive Posavine". Predstavljeno je ukupno 55 grla konja u tri pasmine - hrvatski posavac, hrvatski hladnokrvnjak i lipicanac. Komisijska ocjena izložbenih konja obuhvatila je sljedeće kolekcije: lipicanac (kolekcija kobila), hrvatski posavac (kolekcija starijih pastuha, mlađih pastuha, kobila, kobila sa ždrebadi, omica), hrvatski hladnokrvnjak (kolekcija starijih pastuha, mlađih pastuha, kobila, kobila sa ždrebadi, omica). Stručnu komisiju prema pasminama konja činili su: Slaven Kolarić, ing., Miško Šklempce, Mirko Cepetić (Komisija za ocjenu grla pasmine hrvatski hladnokrvnjak), Ivan Šubek, dr.vet.med., Hrvoje Grabić, Juraj Čiček, Ivan Miletić (Komisija za ocjenu grla pasmine hrvatski posavac). te dr.sc. Nidal Korabi, Vesna Tomše Đuranec, dr.vet.med. (Komisija za ocjenu grla lipicanske pasmine).

NAGRAĐENA GRLA

PASMINA HRVATSKI POSAVAC

Kolekcija omica hrvatskog posavca: 1) 113 Cuza, 2014, XX-I Pišta - Ceza, 2) 230 Griva, 2015, XIII-2 354 Medo - Omica, 3) 460 Rička, 2015, XIII-3 482 Ričko - Lenka

Kolekcija kobila hrvatskog posavca: 1) Lora, 2010, XI-2 42 Barun - Brena, 2) Cvet, 2007, XXIX Ričko - Rička, 3) Bistra, 2005, XIV-2 Boris - Mrka

Kolekcija kobila sa ždrebadi hrvatskog posavca: 1) 11 SANA, 2014, XV-I 256 Roko - Rička, 2) SIBRA, 2009, Rajko - Đula, 3) MAZA, 2010, X-3 172 Zekan - Cveta
Šampionsko grlo: MILA, 2009, X-3 455 Ričko - Mrka

Kolekcija mlađih pastuha hrvatskog posavca: 1) XIII-4 239 BORIS, 2013, XIII-3 175 Figo - Paula, 2) XXVI - 3 42 BISER, 2015, XXVI-2 Jadran - Zola, 3) XI-3 468 FIGO, 2015, XI-2 125 Vranac - Vranka

Kolekcija starijih pastuha hrvatskog posavca: 1) XI-3 308 Moruš, 2011, XI-2 550 Jura - Cifra, 2) XXXIII-1 44 Oblak, 2008, XXXIII 15 Rubin - Olja, 3) XVIII- 3 45 Vranac, 2008, XVIII-2 318 Cvetko - Zora

Šampionsko grlo: X-3 40 RAJKO, 2006, X-2 SJ Dukat - Zola

PASMINA HRVATSKI HLADNOKRVNJAK

Kolekcija starijih pastuha hrvatskog hladnokrvnjaka: 1) 849 BEČAR - L20, 2004, 1889 Putko - 3676 Olga R, 2) 1456

BUGAR - L1, 2010, 3232 Orlando - 4699 Siga II, 3) 322 SOKOL - L28, 2012, 793 Šari - 4276 Zora I

Šampionsko grlo: 1554 STAMBOL, 2009, Lars Van De Verhaegenstraat - 400 Frajla

Kolekcija mlađih pastuha hrvatskog hladnokrvnjaka:

1) 1144 ROKI - L28, 2015, 793 Šari - 4093 Sonata, 2) 378 JADRAN, 2014, 1554 Stambol - 802 Alma, 3) 701 SOKOL II - L14, 2013, 890 Sokol - 5294 Mrvica

Kolekcija kobila hrvatskog hladnokrvnjaka: 1) 26 MRKA HH12, 2007, 5283 Vigor - 6189 Zeka, 2) 916 BRENA HH31, 2009, 5801 Vranac - 5745 Šarena, 3) 275 AZRA HH37, 2009, 270 Vranec - 6143 Alma

Kolekcija kobila sa ždrebadi hrvatskog hladnokrvnjaka:

1) 136 GABRA II HH104, 2014, 714 Loki - 755 Gabra, 2) 297 PETRA HH300, 2013, 6010 Capri - 666 Mlada Vilma. 3) 439 ŠEHerezada HH911, 2010, 5801 Vranac - 4302 Siva

Šampionsko grlo: 11 LARA HH401, 2014, 266 Dolar - 130 Lasta

Kolekcija omica hrvatskog hladnokrvnjaka: 1) 661 FRIDA HH30, 2016, 300 Arkan - 142 Cveta, 2) 937 VRANA HH41, 2016, 248 Jadran - 412 Riđa, 3) 63 ALKA HH37, 2016, 1409 ATILA - 257 Azra

LIPICANSKA PASMINA

Kolekcija lipicanskih kobila: 1) 119 GAETANA XXII, 2004, 618 S. Toplica XVII-2 - 492 Gaetana XVIII, 2) 292 ZENTA XV, 2013, 985 C. Munja VII-4 - 99 Zenta XI, 3) 595 CANISSA VIII, 2011, 174 N. Batosta IV-3 - 491 Canissa VII

NAGRAĐENE ZAPREGE: 1) I. Hrastović s grlima Santa i Mila, 2) M. Barberić i R. Rušković s grlima 113 Cuza i Cveta, 3) M. Majsec i M. Vrčec s grlima 248 Jadran-L17 i 1485 Ljiljan-L1.

U KOLEKCIJI LIPICANSKIH KOBILA PRVONAGRAĐENA JE GAETANA XXII (2004)